

МІЖНАРОДНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
«ЄВРОПЕЙСЬКА ШКОЛА БІЗНЕСУ»

Кафедра менеджменту та економіки

УЗГОДЖУЮ

Директор Навчально-наукового
інституту «Європейська школа
бізнесу»

" 03 " 09 2021 р.
О. Власенко

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри менеджменту
та економіки

" 03 " 09 2021 р.
Ю. Ремига

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОНФЛІКТОЛОГІЯ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти:	Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Галузь знань:	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність:	073 «Менеджмент»

Київ – 2021

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Приватний заклад вищої освіти «Міжнародний європейський університет».

Робоча програма навчальної дисципліни розроблена на основі навчальних планів №0736/21-01, №0736з/21-02, №073п/21-03, №073пз/21-04, схвалених на засіданні Вченої ради університету (протокол №7 від 01.07.2021 р.)

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Завідувач кафедри менеджменту та економіки,
кандидат економічних наук, доцент

Ю. Ремига

Старший викладач кафедри
менеджменту та економіки

Л. Дроздова

Робоча програма навчальної дисципліни обговорена та схвалена на засіданні кафедри менеджменту та економіки, протокол № 8 від «02» 09 2021 р.

Завідувач кафедри менеджменту та економіки

Ю. Ремига

Гарант ОП

Ю. Ремига

Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Конфліктологія» складена відповідно до Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент».

Опис навчальної дисципліни (анотація). Навчальна дисципліна «Конфліктологія» має розширити коло комунікативних компетенцій студентів та сформувати поряд з теоретичною базою ряд практичних навичок, – таких як вміння вирішувати конфлікти шляхом переговорів, володіння важелями впливу та ін. Такий результат навчання приведе до підвищення ефективності їх взаємодії з іншими в діловому, міжособистісному і груповому спілкуванні.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 «УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»	<u>Вибіркова</u>	
Розділів – 2	Спеціальність: 073 «Менеджмент»	Рік підготовки	
Змістових розділів – 1		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: ---		Семестр	
		7-й	7-й
Загальна кількість годин – 90		Лекції	
		14 год.	4 год.
Тижневе навантаження: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4,4	Практичні		
	14 год.	2 год.	
	Самостійна робота		
	Освітній рівень: Перший (бакалаврський) рівень	62 год.	84 год.
		Вид контролю:	
		<u>залік</u>	<u>залік</u>

Предметом вивчення навчальної дисципліни “Конфліктологія” є комплексна оцінка конфліктів, сутність та тенденції розвитку конфліктів в галузі міжнародних відносин, вивчення сучасних форм, методів і засобів врегулювання конфліктів та конфліктних ситуацій.

Міждисциплінарні зв’язки: Навчальна дисципліна «Конфліктологія» пов’язана з такими дисциплінами як «Теорія організації», «Мотиваційний менеджмент», «Маркетинг та реклама», «Професійне етика управління».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. **Мета** викладання навчальної дисципліни – дати розгорнуте уявлення про конфлікт як складний, багатозначний, полі функціональний феномен, який є формою соціалізації та генерує соціальні процеси на всіх рівнях взаємодії; познайомити студентів з сучасною методологією ведення переговорів і технологіями переконання, та сформувати практичні навички компетентної комунікації в ситуації будь-якого ступеня конфліктності.

1.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни «Конфліктологія» є:

- навчити студентів основним принципам і способам безконфліктного ефективного спілкування,
- аргументувати неминучість зіткнень між людьми і показати, в зв'язку з цим, необхідність володіння методами деескалації конфлікту,
- відпрацювати навички медіативної компетенції на конкретних методах деескалації конфлікту,
- дати сучасне уявлення про конфлікт, як феномен, який не може кваліфікуватися як лише деструктивний, бо він завжди генерує новий соціальний простір, формує групову ідентичність та сприяє розвитку соціальних систем,
- ознайомити з сучасною теорією конфлікту, – формулою та законом конфлікту, необхідною та достатньою умовами його існування, стадіями конфлікту та їх особливостями, ситуаціями виникнення та методами запобігання або вирішення конфлікту,
- дати уяву про знаряддя впливу, що змінюють поведінку інших в бік «поступливості» та пояснити ефективність цих важелів, спираючись на доказану сучасною «поведінковою економікою» (термін Р. Талера) нераціональну природу прийняття рішень,
- познайомити з Гарвардською теорією переговорів, прийомами «нечесної гри» в міжособистісній і діловій взаємодії, навчити стратегіям і тактикам подолання жорсткої позиції протилежної сторони,
- сформувати уявлення про сучасну теорію «емоційного інтелекту» як комплексу особистісних та соціальних (у тому числі комунікативних) компетенцій.

1.3. **Компетентності та результати навчання**, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами *компетентностей*:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.
Загальні компетентності	ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК 13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань. СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління. СК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності. СК 15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

Програмні результати навчання	ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства. ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації. ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи. ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації. ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації. ПРН 14. Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.
--------------------------------------	--

Результати навчання:

Після опанування дисципліни студент повинен знати:

- сучасну теорію конфлікту, основні конфліктологічні ідеї та персоналії, понятійний апарат конфліктології;
- різні методи і прийоми ведення переговорів;
- стратегію і тактику у переговорах, відокремлювати людей від їх позицій та ефективно впливати на їх рішення;

уміти:

- компетентно аналізувати та адекватно оцінювати конфлікт,
- самостійно формувати найбільш доречну власну вербальну і невербальну поведінку у ході конфлікту,
- оптимально ініціювати (якщо треба) і дееслаціювати конфлікт,
- самостійно розпізнавати хитрощі протилежної сторони і грамотно на них реагувати,
- бути вмілим гравцем у переговорах та відповідати розумною "антитезою" на маніпулятивну гру протилежної сторони,
- сказати «НІ» у переговорах так, щоб зберегти відносини та поліпшити якість подальшої комунікації,
- самостійно оволодіти сучасним знанням про «особистісні», «соціальні» компетенції, та компетенції, що відносяться до «каталізатору змін» (у термінології Д. Гоулмана) та підвищати рівень свого емоційного інтелекту.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни «Конфліктологія» відводиться 90 години 3 кредити ЄКТС.

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ КОНФЛІКТОЛОГІЇ ЯК КОМПЛЕКСНОЇ НАУКИ

Тема 1. Вступ до курсу «Конфліктологія та теорія переговорів».

Предмет, об'єкт та завдання курсу "Конфліктологія". Методологічна основа курсу. Періодизація і структура курсу. Основні поняття та категорії. Історіографія до курсу "Конфліктологія та теорія переговорів".

Тема 2. Історія становлення і розвитку конфліктології

Знання про природу конфліктів у Давньому Світі та Античному суспільстві. Конфлікти в дослідженнях періоду Середньовіччя та Нового часу. Сучасні теорії конфліктології. Розвиток конфліктології в Україні.

Тема 3. Конфлікт як соціальне явище

Поняття "конфлікт" та "соціальний конфлікт". Характерні ознаки конфлікту. Форми та рівні прояву конфлікту.

Тема 4. Статична й динамічна характеристика конфліктів.

Причини та умови виникнення конфлікту. Структура та динаміка конфлікту. Функції конфлікту.

Тема 5. Конфлікт як форма поведінки

Характеристика та типологія поведінки в конфлікті. Типологія поведінки в конфлікті Томаса-Кілменна. Соціально-статусні розбіжності поведінки в конфліктах.

Тема 6. Розвиток конфліктологічних знань в Україні та за кордоном

Проблема конфлікту в сучасній науці. Структура та функції конфліктології. Основні методологічні підходи вітчизняної й західної конфліктології. Класичні дослідження конфлікту. «Теорія конфлікту» як альтернатива «теорії порядку». Розвиток конфліктології в Україні. Новітні тенденції конфліктологічних досліджень.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	л		п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ КОНФЛІКТОЛОГІЇ ЯК КОМПЛЕКСНОЇ НАУКИ												
Тема 1. Вступ до курсу «Конфліктологія та теорія переговорів».	14	2	2	-	-	10	16	2	-	-	-	14
Тема 2. Історія становлення і розвитку конфліктології	14	2	2	-	-	10	14	-	-	-	-	14
Тема 3. Конфлікт як соціальне явище	14	2	2	-	-	10	14	-	-	-	-	14
Тема 4. Статична й динамічна характеристика конфліктів.	14	2	2	-	-	10	14	-	-	-	-	14
Тема 5. Конфлікт як форма поведінки	14	2	2	-	-	10	14	-	-	-	-	14
Тема 6. Розвиток конфліктологічних знань в Україні та за кордоном	16	2	4	-	-	10	18	2	2	-	-	14
<i>Контрольна робота №1</i>	4	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим розділом 1	90	14	14	-	-	62	90	4	2	-	-	84
Усього годин	90	14	14	-	-	62	90	4	2	-	-	84

4. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вступ до курсу «Конфліктологія та теорія переговорів».	2
2.	Історія становлення і розвитку конфліктології	2
3.	Конфлікт як соціальне явище	2
4.	Статична й динамічна характеристика конфліктів.	2
5.	Конфлікт як форма поведінки	2
6.	Розвиток конфліктологічних знань в Україні та за кордоном	2
7.	<i>Контрольна робота №1</i>	2
Разом:		14

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вступ до курсу «Конфліктологія та теорія переговорів».	2
2.	Історія становлення і розвитку конфліктології	2
3.	Конфлікт як соціальне явище	2
4.	Статична й динамічна характеристика конфліктів.	2
5.	Конфлікт як форма поведінки	2
6.	Розвиток конфліктологічних знань в Україні та за кордоном	4
Разом:		14

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вступ до курсу «Конфліктологія та теорія переговорів».	10
2.	Історія становлення і розвитку конфліктології	10
3.	Конфлікт як соціальне явище	10
4.	Статична й динамічна характеристика конфліктів.	10
5.	Конфлікт як форма поведінки	10
6.	Розвиток конфліктологічних знань в Україні та за кордоном	10
7.	<i>Контрольна робота №1</i>	2
Разом:		62

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання 1.

Вивчення конспекту лекцій: користуючись лекційним матеріалом, уясніть та запам'ятайте основні дефініції конфлікту, неоднозначність його наслідків, що мають бути не тільки деструктивними, але й конструктивними, функції конфлікту та фактори, що впливають на його хід, правила балансу саморозкриття та зворотного зв'язку ("симетричності" спілкування), стадії конфлікту та специфіку конфліктної взаємодії (причини виникнення конфлікту, ілюзії, що виникають у сторін тощо).

Прочитайте та запишіть основні моменти тексту Д. Карнегі "Как оказывать влияние на людей"

Завдання 2.

Знайомство з оригінальними текстами з тематики Теорії конфлікту: Прочитайте та напишіть конспект-коментар фрагментів тексту Р. Чалдіні "Психология влияния", вивчить, які методи впливу на свідомість людини виділяє Чалдіні, розкрийте детально у чому полягає дія «принципу послідовності», «принципу взаємного обміну», «принципу авторитету».

Завдання 3.

Знайомство з оригінальними текстами з тематики Теорії конфлікту: Прочитайте та напишіть конспект-коментар фрагментів тексту А. фон Хертель "Профессиональное разрешение конфликтов. Медиативная компетенция в Вашей жизни"

Завдання 4.

Вивчення конспекту лекцій: користуючись лекційним матеріалом, уясніть та запам'ятайте основні систематизації мови тіла та місце невербальних каналів комунікації у спілкуванні; положення теорії метависловлювань та основні конструкції непрямого мовлення; як структурується комунікативний час, та як можна передбачити конфліктну або безконфліктну взаємодію, володіючи методом трансакційного аналізу спілкування Е. Берна; уясніть, у чому полягає теоретичне підґрунтя та «дорожна карта» Принципового методу ведення переговорів, опрацюйте схему послідовних кроків, що формують проактивне НІ у спілкуванні; продумайте, у чому полягає переосмислення критеріїв успіху сучасної людини, вивчіть особистісні, соціальні компетенції та компетенції «каталізатора змін» що формують структуру "емоційного інтелекту".

Знайомство з оригінальними текстами з тематики теорії та методології переговорів: Прочитайте та напишіть конспект-коментар фрагментів тексту П. Екмана "Психология лжи"

Завдання 5.

Знайомство з оригінальними текстами з тематики теорії та методології переговорів: Прочитайте та напишіть конспект-коментар фрагментів тексту Р. Фішера та У. Юрі "Путь к согласию или переговоры без поражения. Гарвардский метод."

Завдання 6.

Знайомство з оригінальними текстами з тематики теорії та методології переговорів: Прочитайте та напишіть конспект-коментар фрагментів тексту Е. Берна "Игры, в которые играют люди".

Завдання 7.

Знайомство з оригінальними текстами з тематики теорії та методології переговорів: Прочитайте та напишіть конспект-коментар фрагментів тексту Д. Гоулмана "Эмоциональный интеллект в бизнесе".

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни «Конфліктологія» застосовуються наступні методи навчання:

- лекції, в т.ч. й проблемні з попередньою роздачою лекційних матеріалів студентам;
- практичні заняття у їх різноманітних формах (бесіда з елементами дискусії, робота в малих групах, «мозковий штурм», ситуативний підхід, розв'язування задач, ділова гра, бесіда за «круглим столом», рольова гра, імітація);
- стандартизовані тести та поточне опитування;
- презентація результатів виконаних завдань та досліджень;
- самостійна робота студентів з літературою у бібліотеці, з Інтернет ресурсами тощо.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Відповідно до плану вивчення дисципліни «Конфліктологія» передбачається проведення поточного та підсумкового контролю:

– поточний контроль передбачає проведення опитування під час практичних занять;

– контроль виконання різних видів робіт;

– підсумковий контроль реалізується у вигляді заліку.

Методи контролю:

1. Оцінювання знань студента під час практичних занять.

2. Виконання завдань для самостійної роботи.

3. Проведення проміжних тестів.

4. Проведення поточного контролю.

5. Проведення підсумкового заліку.

10. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Формою підсумкового контролю є **залік**, який складається очно в період призначений деканатом або за індивідуальним графіком, який затверджується навчальним планом. Основною формою підсумкового контролю є тестування, робота над практичним завданням та співбесіда.

11. СХЕМА НАРАХУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи з дисципліни «Конфліктологія» здійснюється в балах відповідно до табл.14.1.

Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

Поточне оцінювання знань студентів проводиться протягом семестру у наступних формах:

- усного опитування студентів на практичних заняттях та оцінки рівня їх знань;

- перевірки правильності розв’язання практичних задач;

- експрес-опитування (в усній чи письмовій формі).

Таблиця 11.1

Розподіл балів оцінювання успішності студентів з навчальної дисципліни «Конфліктологія»

Розділ I Поточне тестування та самостійна робота							Розділ II Підсумковий контроль	Всього
Змістовий розділ I								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	KP1		
7	7	7	8	8	8	15	40	100

*T1, T2, ..., T6 – теми занять

**KP1 – контрольна робота

Загальна оцінка знань студентів за поточним контролем

Результати поточного контролю знань студентів в цілому (за усіма формами робіт) оцінюються в діапазоні від **0** до **60** балів. Студент допускається до підсумкового контролю за умови виконання вимог навчальної програми та у разі, якщо за поточну навчальну діяльність він набрав не менше **36** балів.

Підсумкове оцінювання знань студентів

Підсумкове оцінювання знань студентів проводиться у формі заліку.

Критерії оцінювання знань під час заліку.

Максимальна кількість балів, яку можна отримати на іспиті складає **40** балів (див. табл. 11.2).

Таблиця 11.2

Розподіл балів оцінювання при підсумковому контролі з навчальної дисципліни «Конфліктологія»

Оцінка в балах за поточне оцінювання	Оцінка в балах за підсумкове оцінювання	Оцінка за національною шкалою
54-60	36-40	Відмінно
45-53	30-35	Добре
36-44	24-29	Задовільно
менше 36	менше 24	Незадовільно

Під час оцінювання відповіді на окреме питання додатково враховуються допущені недоліки та помилки, якими вважаються:

- неохайне оформлення роботи (не загальноприйняті скорочення, незрозумілий почерк, використання олівців замість чітких чорнил) (мінус **2** бали);
- неточності в назвах окремих економічних категорій та понять (мінус **4** бали).

Критерії оцінювання відповіді на теоретичні питання білету:

1. Повна відповідь на питання, яка оцінюється **«відмінно»**, повинна відповідати таким вимогам:

- розгорнутий, вичерпний виклад змісту даної у питанні проблеми;
- повний перелік необхідних для розкриття змісту питання економічних категорій та законів;
- здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, підходів та самостійно робити логічні висновки й узагальнення;
- уміння користуватись методами наукового аналізу економічних явищ, процесів і характеризувати їхні риси та форми виявлення;
- демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання;
- використання актуальних фактичних та статистичних даних, знань дат та історичних періодів, які підтверджують тези відповіді на питання.

2. Відповідь на питання оцінюється **«добре»**, якщо:

- відносно відповіді на найвищий бал не зроблено розкриття хоча б одного з пунктів, вказаних вище (якщо він явно потрібний для вичерпного розкриття питання) або, якщо:

- при розкритті змісту питання в цілому правильно за зазначеними вимогами зроблені окремі помилки під час: використання цифрового матеріалу.

3. Відповідь на питання оцінюється **«задовільно»**, якщо:

- відносно відповіді на найвищий бал не зроблено розкриття чотирьох чи більше пунктів, зазначених у вимогах до нього (якщо вони явно потрібні для вичерпного розкриття питання);

- одночасно присутні чотири чи більше типів недоліків, які окремо характеризують критерій оцінки питання;

- висновки, зроблені під час відповіді, не відповідають правильним чи загально визначеним при відсутності доказів супротивного аргументами, зазначеними у відповіді;

- характер відповіді дає підставу стверджувати, що особа, яка складає іспит, не зовсім правильно зрозуміла зміст питання чи не знає правильної відповіді і тому не відповіла на нього по суті, допустивши грубі помилки у змісті відповіді.

З урахуванням вищевикладеного результати заліку оцінюються в діапазоні від **0** до **40** балів для студентів. При цьому, якщо відповіді студента на заліку оцінені менше ніж на 30%, він отримує незадовільну оцінку за результатами заліку та незадовільну загальну підсумкову оцінку.

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається з суми балів за результати поточного контролю знань та за виконання завдань, що виносяться на залік. Загальна підсумкова оцінка не може перевищувати **100 балів**.

Загальна підсумкова оцінка в балах, за національною шкалою та за шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента (див. табл. 11.3).

Таблиця 11.3

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
66-73	D	задовільно	
60-65	E		
30-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- робоча навчальна програма дисципліни;
- плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи студентів;
- тези лекцій з дисципліни;
- методичні вказівки до практичних занять для студентів;
- методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів;
- тестові та контрольні завдання до практичних занять;
- перелік питань та завдань для поточного і проміжного контролю знань з дисципліни;
- перелік питань до заліку;
- завдання для перевірки практичних навичок під час заліку.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна (базова):

1. Конфліктологія та медіація: навчальний посібник / В.І. Докаш. – Чернівці, Львів: Видавництво «Новий Світ – 2000», 2021. – 249 с.
2. Головатий М. Ф. Політична психологія: підручник / М. Ф. Головатий. - 2-е вид. - Київ : Центр учбової літератури, 2017. - 399 с.
3. Конфліктологія: навчальний посібник / Г. В. Гребеньков [та ін.] ; ред. Г. В. Гребеньков. -Львів : Магнолія, 2018. - 228 с.
4. Конфліктологія та теорія переговорів: навчальний посібник / Т. П. Яхно, І. О. Куревіна. -Київ : Центр учбової літератури, 2018. - 175 с.
5. Негрей М. В. Теорія прийняття рішення: навчальний посібник / М. В. Негрей, К. Л. Тужик. - Київ : Центр учбової літератури, 2018. - 271 с.
6. Онуфрієнко Г. С. Риторика: навчальний посібник / Г. С. Онуфрієнко. - 2-е вид., перероб. і доп. - Київ : Центр учбової літератури, 2018. - 624 с.
7. Психологія конфлікту: навчальний посібник / Л. В. Долинська, Л. П. Матяш-Заяц. - 3-є вид. - Київ : Каравела, 2016. - 303 с.

Допоміжна:

1. Вершинин С. Конфликтология: Конспект лекций. – СПб.: Изд-во В.А. Михайлова, 2000. – 64 с.
2. Емельянов С. М. Практикум по конфликтологии. – СПб.: Изд-во «Питер», 2000. - 368 с.
3. Зайцев А. К. Социальный конфликт. – М.: Б.и., 2000. - 464 с.
4. Коваленко Б.В., Пирогов А.И., Рыжков О.А. Политическая конфликтология / Уч. пособ. для студ. высш. уч. заведений. – М.: Ижица, 2002. – 400 с.
5. Козер Л. Функции социального конфликта / Льюис Козер: Пер. с англ. О. Назаровой / Под общ. ред. Л. Г. Ионина. - М.: Идея-Пресс, 2000. - 205 с.

6. Конфликтология: Учеб. для студ. вузов / Под ред. А. С. Кармина. - 2-е изд., исправл. - СПб.: Лань, 2000 - 448 с.
7. Конфликтология: Хрестоматия: Уч.-метод. пособ. / Сост. Н. И. Леонов. - 2-е изд., стер. - М.: МИСИ; Воронеж: МОДЭК, 2003. - 303 с.
8. Курас І. Ф. Етнополітологія: Перші кроки становлення - К.: Генеза, 2004. - 736 с.
9. Берн Э. Игры, в которые играют люди: Психология человеческих взаимоотношений // Эрик Берн Игры, в которые играют люди : Психология человеческих взаимоотношений ; Люди, которые играют в игры : Психология человеческой судьбы : пер. с англ. А. В. Ярхо. – Л.: Лениздат, 1992. – 156 с.
10. Волков Б.С., Волкова В.Н. Конфликтология: Учебн. пособие для студентов ВУЗов, изд. 2, испр. и доп. – М.: Академический проект; Алматы-Матер, 2006. – 384 с.
11. Карнеги Д. Как завоевывать друзей и оказывать влияние на людей; Как развить уверенность в себе и влиять на людей путем публичных выступлений; Как перестать беспокоиться и начать жить / Дейл Карнеги; пер. с англ. А.А.Поздняков – М.: Евро-пресс: Дом Славянской Книги, 2005. – 593 с.
12. Моисеева А.П. Основы теории коммуникации: Учебное пособие / Моисеева А.П. Томск. политехн. ун-т. – Томск, 2004. – 128 с.
13. Основы имеджелогии и делового общения. Учебн. пособие для ВУЗов. 3-е изд. пераб и доп. – Ростов н/Д: Феникс, 2004. – 256 с.
14. Пиз А. Язык телодвижений. Расширенная версия / Алан Пиз, Барбара Пиз; – пер. с англ. Т. Новиковой. – М.: Эксмо, 2010. – 464 с.: с ил.
15. Пиз А., Гарнер А. Говорите точно... Как соединить радость общения и пользу убеждения. – М.: Эксмо, 2009. – 224 с.
16. Прикладная конфликтология: хрестоматия / Сост. К.В.Сельченко. – Минск: Харвест, 2003. - 624 с.
17. Рубин Дж., Пруйт Д., Ким Хе Сунг Социальный конфликт: эскалация, тупик, разрешение. СПб. прайм-ЕВРОЗНАК, 2001 – 352 с.
18. Хертель А. фон Профессиональное разрешение конфликтов. Медиативная компетенция в Вашей жизни / Пер. с нем. Н.Бабичевой. СПб.: Издательство Вернера Регена, 2007. – 272 с.
19. Чалдини Р. Психология влияния /Чалдини Роберт: пер. с англ. Е. Волков, И. Волкова, О. Пузырева — СПб.: Питер, 2009. — 288 с.: ил. — (Серия «Мастера психологии»).
20. Экман П. Психология лжи. Обмани меня, если сможешь. / Пер. с англ. Н. Исупова, Н. Мальгина, Н. Миронов, О. Терехова. СПб.: Питер, 2010. – 304 с.
21. Юри У. Гарвардская школа переговоров. Как говорить НЕТ и добиваться результатов / Уильям Юри, пер. с англ. – Т. Новикова. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2012. – 240 с.
22. Ващенко І.В., Гиренко С.П. Конфлікти великих соціальних груп: Навч. посіб. – Х.: Бурун Книга, 2005. – 208 с.

23. Конфліктологія: Навч. посіб. / Л. М. Ємельяненко, А. М. Гриненко / За заг. ред. В. М. Лету́ха, Л. В. Торгової.- К: КНЕУ, 2005. – 316 с.
24. Зиммель Г. Конфликт современной культуры / Георг Зиммель Избранные работы – К: Ника-Центр, 2006.– С.61-80.
25. Ложкин Г.В., Повякель Н.И. Практическая психология конфликта: Учеб. пособие. – К.: МАУП, 2002. – 256 с.

14. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ:

1. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>.
2. Сайт безкоштовних електронних підручників онлайн // Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://pidru4niki.com>.
3. Офіційний сайт студентської електронної бібліотеки «ЧИТАЛКА» // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://chitalka.info>.
4. Шиляева И.Ф. Культура общения современной личности: детерминанты и факторы развития // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/kultura-obscheniya-sovremennoy-lichnosti-determinanty-i-factory-razvitiy>